

† Matej Cigale.

Véliko soboto, 20. dan aprila zjutraj je na Dunaji umrl c. kr. vladni svétnik Matej Cigale. *) —

Ta smrt je smrt jednega najmarljivejših in najzaslužnejših slovenskih sinov. Življenje Cigaletovo je bilo neprestano delo in trud okolo slovenskega jezika, kateremu je postavil dvojen dom: véliki nemško-slovenski slovar Wolfov in pa znanstveno terminologijo. A postavil mu je še tretji dom: usposobil ga je za urade, udomačil ga v najvišje, to je pravno in državno življenje. Za to poslednje je res živel Matej Cigale. On je vseh štirideset let svoje moške dobe dan za dnem odbiral, likal in čistil jezik za rabo pravnikom. In mi vsi smo gledé pravniskega jezika njegovi učenci, četudi, žal, nismo zajemali naravnost iz del njegovih. Umrl je zlasti torej nam pravnikom. Uže 1862. leta je pisal dr. Razlag v svojem „Slov. Pravniku“: „Prva zasluga — da se pri nas na

*) Porojen je bil dne 2. septembra 1819. l. v Dolenjih Lomih pri Črnem vrhu. V šolo je hodil l. 1830. v Črnem vrhu, od 1831.—33. leta pa v Idriji. Gimnazijo je pohajal v Gorici od 1833.—39. leta, v prvih treh letih drugi, v poslednjih prvi „praemifer“, osobito sloveč latinec. Ostal je še naslednji dve leti v Gorici na filozofiji. Leto 1841./42. prebil je v Ljubljanskem semenišči, l. 1842./43. v Gradci in leto po tem na Dunaji na vseučilišči. V semenišči je našel Slovence in jél se zanimati za slovenščino, do dobrega se je nje, hrvaščine in češčine naučil na Dunaji, občujoč s Petrom Kozlerjem in z mladimi Slovani. Tu je tudi spisal svoje prvo delce za „Novice“ l. 1845., in bil je to popis prve avstrijske razstave na Dunaji za cesarja Ferdinanda. Dopršivši 1846. l. jus, nastopi C. 1847. l. sodno praktiko v Gorici pri mestno-deželnem sodišči (tribunale civico-provinciale). Tu sta z avskultantom Ant. Mažgonom napravila prvi uradni prevod po naročilu grofa Stadionu, tržaškega gubernatorja, prevod občinskega ustava. Z novim

Slovenskem olajša oskerbljevanje pravosodja častitim sodnikom in narodu samemu — ide gospodu Matevžu Cigaletu, c. kr. ministerialnemu spisovavcu kot uredniku slovenskega za nas neprecenljiv zaklad zaderžajočega državnega zakonika, kateri je s svojim dvanajstletnim trdom izkerčil pot tudi za to stran narodnega delovanja, za kar mu tukaj v svojem in gotovo tudi v imenu svojih rojakov izrekujem gorečo zahvalo.“ Koliko več iskrenega spomina je pokojniku dolžan današnji „Slovenski Pravnik“!

Začel je Cigale za slovenske pravnike živeti uže 1848. leta. Tedaj so navdušeni rodoljubi bili osnovali „slovensko društvo v Ljubljani“ z namenom, da bi gojilo domači jezik in književnost njegovo. Takoj se je to društvo tudi lotilo prevajanja avstrijskih zakonikov. Dva odbora sta bila v to postavljena. V enem je kriminalni aktuvar Anton Mažgon največ delal za prevod držav-

letom 1848. šel je C. v Celovec in tu pri notranjem-avstrijskem in primorskem sodišči apelacijskem opravil preskušnjo za sodnika. A pošli so mu tedaj novčni pomočki vsi, in ker so tudi podporščine avskultantom, na katere se je prej zanašal, bile zaradi prevratnih dogodkov povsod ustavljene, popustiti mu je bilo državno službo. Udal se je zato pozivu, ki mu je došel iz Ljubljane, naj prevzame uredništvo novega časnika „Slovenije“. Urejeval je „Slovenijo“ od dné 1. julija 1848. l. do sredi septembra 1849. l. Ta čas je bil tudi tajnik „slovenskemu društvu v Ljubljani“, katero je zastopal v začetku 1849. l. v Pragi na shodu češko-moravskih „slovanskih lip“. Začetkom meseca oktobra 1849. l. bil je C. poklican na Dunaj in uže dné 25. januarija definitivno imenovan za ministerijalnega koncipista v uredništvu državnega zakonika, kjer je ostal do svoje smrti. Z najvišjim odlokom z dné 30. decembra 1866. l. prejel je naslov in značaj ministerskega tajnika, a z najv. odlokom z dné 28. februvarija 1883. l. naslov in značaj vladnega svétnika. Poročen je bil od l. 1855. z gospó Marijo, rojeno Pačesovo iz Prage, ki mu je bila ves čas skrbna družica. Bolezen je nosil C. v sebi uže mnogo let, dobivši jo po mnenji zdravnikov od preobilega dela, katerega mu ni nikedar bilo zadosti. Skoro vsako leto je moral zadnje čase za nekaj tednov ostajati doma v sobi. Nazadnje je, dasi videti čvrst v lice, usahnil. Pokopan je med nebrojnimi grobovi na daljnem Dunaji.

ljanskega zakonika, v drugem odboru pa se je Cigale trudil okolo kazenskega zakonika. Kar se je zakonov tako preložilo, tiskano

Cigalej

je bilo potem v listih „Slovenije“, kjer je še urednik Cigale popravil kako stvarco; državljansk zakonik je tu natisnen do § 620.

Rodoljubno zanimanje za razvoj slovenskega pravniškega jezika se mu je izpremenilo v resen poklic, ko je Cigale bil pozvan na Dunaj. Malo poprej je z ustavo z dne 4. marcija 1849. l. tudi slovenski narod bil dobil svoj glas v javnem življenji in pravico samosvojega jezika. Nobeden jezik ni se niti tedaj pravični vladi videl premalo razvit za javno rabo, in izdana je bila za pravosodnega ministra Bacha cesarska naredba, naj prične izhajati občni državni list za zakone in vlado v vseh deželnih jezikih, v vsakem z isto pravotno močjo. Tudi je pravosodno ministerstvo sklicalo julija meseca 1849. l. na Dunaj komisijo, katera naj bi slovanskim jezikom avstrijskim ustanovila juridično-politično terminologijo, tako da bi zadostovala potrebam novega zakonodavstva in nove uprave, da bi najprej služila pri urejanji državnega zakonika, potem pa bila tudi pripraven pripomoček v praksi sploh. Sestala se je ta komisija prvič na Dunaji dne 1. avgusta 1849. l. Izmed Slovencev so bili pozvani dr. Fr. Miklošič, vseučiliški profesor in uradnik dvorske knjižnice, dr. Matija Dolenc, odvetnik na Dunaji, in iz Ljubljane uže imenovani A. Mažgon, ki pa ni prišel, ker ga je bila preje smrt dohitela. Po nasvetu ostalih dveh udov Slovencev je bil za tem poklican iz Ljubljane Cigale. Ko je došel na Dunaj, uže je delovala komisija v petih odsekih; vsako slovansko „narečje“ (češko, poljsko, malorusko, slovensko ter ilirsko-srbsko) je imelo svoj odsek. Bil pa je še šesti odsek, da je pripravljal gradivo, katero je bilo prevesti. Kar se je v odsekih preložilo, to se je potem praviloma vsako popoldne prečitelo v zborujoči komisiji. Vsak član je imel o sleharni besedi pravico, da je pripomnel kaj, a končno sodbo o izrazu je izrekel vender samo dotični odsek. Cigale se je komisije udeleževal od dne 12. oktobra dalje ter je slovenski del južno-slovanske terminologije zdelal in uredil s pomočjo J. Navratilovo. Prišla je ta terminologija na svetlo 1853. leta s Cigaletovim predgovorom z dne 16. aprila 1853. l. Južni Slovani so sicer bili za to, da bi se terminologijski slovar izdal za vse jezike v jedni knjigi, a severni Slovani so bili za vsakosebne izdave in šele potem za skupno izdavo. Naposled je odločilo ministerstvo, naj se za prvo tiska češko-slovaška, za njo poljska in maloruska posebna izdava, da pa je, kakor to izrecno želé dotični odseki, z južnoslovanskimi jeziki počakati, dokler se ne izda jeden slovar,

ki bode paralelno obsegal vseh pet, oziroma šest terminologij. Izšle so res posebne izdave za severne jezike, ali skupnega terminologijskega slovarja vsem slovanskim jezikom še današnji dan nimamo. Izginila je iz zalog tudi južnoslovanska terminologija. „Zlasti po krepkem prizadevanji gosp. doktorja Matije Dolenca, dvornega in sodnega pravdosrednika na Dunaju“ — piše Cigale v omenjenem predgovoru — „(se je) vender to doseglo, da so bile tri južnoslavjanska narečja v jeden zvezek natisnjene, nekaj za to, da bi se s tim bližnja njih sorodnost očitno kazala, nekaj pa za to, da bi se tu nasvetovani pravoslavni izrazi in izreki vzajemno podpirali, opravičevali in dopolnjevali.“

V tem pa je Cigale bil tudi že imenovan začetkom 1850. l. za slovenskega urednika „občnemu državnemu zakoniku in vladnemu listu za avstrijsko cesarstvo“. Iz prva je bil ta posel odločen že tedaj slavnemu jezikoslovcu dru. Fr. Miklošiču, kateri ga je bil pa samo zato prevzel, da zastopi pot kakemu nesposobniku. Ko torej spozna Cigaleta in njegove vrline, odpove se sam tej službi ter v odpovedi nasvetuje namesto sebe Cigaleta. Ta je bil tudi res potrjen, iz prva sicer samo začasno, tako da je uže prvi list državnega zakonika z dne 1. novembra 1849. l. on „imprimoval“. Odslej je bil oficijalni prelagatelj Dunajske vlade ne samo za zakone, naredbe in ukaze, ampak tudi za uradne tiskarnice, n. pr. poštne, poštno-hranilnične, vojaške i. dr., katere v občenji rabimo vsak dan. Prememb je seveda mnogo doživel z državnim zakonikom. Najpoglavitnejša je bila tista, ki jo je ustanovil cesarski patent z dne 27. decembra 1852. l., št. 260. drž. zak. Po njem je počenši z l. 1853. na Dunaji izhajal samo nemški državni zakonik z jedino pravotnim tekstom. Deželni zakoniki pa so imeli po dva oddelka; prvi oddelek je obsegal dvojezično tiste zakone in razglase iz državnega zakonika, ki veljajo za dotično deželo, drugi oddelek pa deželne zakone in ukaze deželnih oblastev. Slovenske prevode za prvi oddelek je prirejal Cigale na Dunaji, in pošiljali so jih v litografijah v Gradec, Celovec, Ljubljano in Trst. Tako je bilo do konca 1859. l. Bili so torej od novembra 1849. l. do konca 1859. l. od Cigaleta poslovenjeni vsi zakoni in razglasi, tičoči se slovenskih deželá, med njimi nekateri jako obsežni in važni zakoni, kakor zakon o menicah, oba kazensko-pravdna reda, kazenski zakonik

z l. 1852. (izdan nemško-slovenski l. 1853. tudi posebe), pravilniki sodne oblasti, zakoni o sodniškem delovanju zunaj pravde, rudarski, gozdarski, obrtniški zakon i. t. d. Po cesarskem patentu z dne 1. januarja 1860. l. drž. zak. št. 3 so se slovenski prevodi hipoma skrčili. Odpravil je namreč ta patent deželne zakonike, in samo tiste razglase, za katere bi različna ministerstva pri vsakem posebe izrecno ukazala, samo tiste je bilo za nemške občine nemški, za druge občine pa zopet v njihovem jeziku posebe tiskati in občinam ob državnih stroških dajati. Državni zakonik pa se je izdajal, kakor poprej, samo nemški. Tako obsega slovenski letnik 1860 samo 72 razglasov na 108 straneh, nemški državni zakonik istega leta pa jih šteje 280 na 525 straneh. Sreča je, da med razglasi ni nobenega posebno važnega zakona. V tem času je tudi v Celovci prenehalo tiskanje slovenskih prevodov. (Prim. sploh več o tem Cigaletov sestavek v „Prav. slov.“ z l. 1870. str. 5.) — Naslednje leto začeli so zopet v natiske, občinam namenjene, jemati vsak razglas, bodisi zakon, ali ukaz, kateri je veljal za dotično deželo, in tako so zopet vsi novejši zakoni od 1861. l. do 1869. l. prevedeni na slovenski jezik. Še le zakon z dne 10. junija 1869. l. drž. zak. št. 113. je uredil razglašanje zakonov in ukazov, kakor se vrši še današnji dan po „državnem zakoniku za kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane“ v vseh (8) jezikih, ki so navadni po teh deželah. Za deželne zakone in razglase deželnih oblastev pa veljajo ali prejšnji patenti ali pa novejši zakoni.

Ta doba je dolga doba. Niti pravnik je lahko ne pretehta, ako je posebe ne preudarja. Na tisočine je v teh štiridesetih letnikih razglasov, na tisočine prevodov Cigaletovih! Koliko truda, koliko duševnega napora! A pomisliti je nam še, da je Cigale prevajal na jezik, kateremu je moral on sam sproti iskati pravniskih in državno-znanskih izrazov in rêkel. Pomisliti je, da je osobito v začetku njegovega uradništva nova doba rodila tudi nekoliko takega prava, za katero niti nemško zakonodavstvo in slovstvo ni imelo utrjenih izrazov, da pa tisti čas slovenska literaturica niti ni imela slovarja, razen preprostega Murkovega. Tudi so do tedaj zakonski propisi bili objavljeni zgol z nemškim jezikom. Tisto malo, kar je bil Vodnik prevel, bilo je pogubljeno, in izmed večjih prevodov je bil znan le baje Metelkov prevod

„postave za col in državino samoprodajo“ z l. 1837. Urednik slovenskega državnega zakonika in oficijalni prelagatelj je torej moral pričeti čisto iz novega. Bila je to velikanska naloga, in le velikan vztrajnosti, kakeršen je bil Cigale, ki je poleg tega gojil v svojem srcu vedno živ plamen ljubezni za slovenski napredek, v glavi pa imel zdrav jezikoslovni razum, — le tak mož dovršil jo je tako, da imamo sedaj skoro*) jedino po njem razvit pravniški jezik, ki povse zadostuje za slovensko uradovanje in javno življenje.

Tudi prevod občnega državljanskega zakonika, ki ga je ministerstvo l. 1853. izdalo na svetlo v malo izvodih, delo je v mnogočem Cigaletovo. Mažgonov zgoraj omenjeni prevod bil je došel do § 620.; od tod do konca ga je dognal dr. Josip Krajnc, profesor na vseučilišči Graškem, in potem predložil ministertvu, katero je vse gradivo izročilo v pregled uredniku državnega zakonika. Cigale je res, nekoliko s pomočjo Luke Svetca, Krajnčev rokopis predelal in popravil po mnoga mesta. — Začetkom 1887. l. pa je Cigale priredil in dogotovil drug, nov prevod obč. drž. zak., in sicer po terminologiji državnega zakonika in v slovenščini, kakeršna nam služi dandanes. Oznanil ga je sam uže vlani v „Slov. Pravniku“ št. 3., vendar pa se mu ni izpolnila želja, da bi bilo delo tiskano za njegovih živih dni.**)

Živel je res Matej Cigale tesno s slovenskimi pravniki, blag jim prijatelj, četudi ne tovariš. Osobito ga je veselilo pravno-literarno delovanje naše. Zastavil je peró tudi sam, tako n. pr. v „Prav. slov.“ l. 1862. o menicah, l. 1870. o slovenskih prevodih, v „Slov. Pr.“ l. 1888. o svojem „grajanskem zakoniku“. Često je pravnikom tudi dajal jezikoslovne svéte po „Novicah“. Jako je bil zadovoljen, da se je ustanovilo v Ljubljani pravniško društvo, in pripravljen je bil, da bi sodeloval pri društveni izdavi slovenskih zakonov. Še na društvenem shodu dne 17. aprila čuli smo njegovo pismeno poročilo do društva, da je voljan pripomoči, „če mu dopusti zdravje“. Tedaj pač ni nikdo mislil, da nam ga vzame še isti véliki teden!

---

*) Sotrudnika sta mu po neke čase pri uredništvu bila Fr. Levstik (ko je bil na Dunaji; njegov je n. pr. prevod zemljeknjižnega zakona) in prof. J. Stritar.

**) Tiskani v drž. tiskarnici, a menda ne izdani so njegovi „Primeri odlokov, vpisov in potrdil o vpisih v zemljeknjižnih rečeh“. Na Dunaji, 1888,

Da je bilo Cigaletovo življenje še na mnogo drugo stran trudovito in plodovito, to kazati prepuščamo drugim. Večji del ga pripada, kakor smo videli, nam pravnikom. On sam pa je imel od svojega truda in dela najmanj koristi. Tudi ne verjamemo, da bi veličastvo svetá bilo moglo izvabiti tega skromnega, plemenitega in značajnega moža od tihega dela, h kateremu je bilo uprav njega treba. Tem večjo in izvenredno ceno ima torej njegov nesebični trud, tem lepši je spomin njegov, ki se bode obnavljal z vsakim rodом med nami!

Dr. Majaron.

„Legitimatio ad causam“ pa „legitimatio ad processum.“

Da se razločno ustanovita pojma *legitimatio ad causam* (legitimacija za stvar) in *legitimatio ad processum* (legitimacija za pravdo), to je toli važnejše, ker se s tema legitimacijama pravno popolnoma različno ravna, in se ž njima vsled njunega različnega pravnega značaja tudi različno ravnati mora.

Legitimacija v širšem pravniskem pomenu nam znači oni pravni položaj kake osebe, v katerem ima ta pravico do kakega pravnega delovanja v širšem pomenu besede. Legitimacija *ad causam* pomenja isto, kakor upravičenje kake osebe za tožbo (za zagovor) v materialnem smislu besede proti določenemu tožencu (tožitelju) in je torej izkaz, da pravica, za katero se kedo poganja v tožbi (v ugovoru), pristoji uprav zoper določenega toženca (tožitelja)¹⁾. N. pr. pri tožbi za povračilo posojila je tožiteljeva legitimacija *ad causam* pojasnjena z izkazom, da je posojilo, o katerem je govor, uprav toženemu tožencu odštel, — pri *rei vindicatio*, da je reč, do katere trdi tožitelj lastninsko pravico, uprav v posesti toženčevi, — pri negatorni tožbi, da uprav toženec sega v lastninsko svobodo itd. itd. — S tožiteljevo legitimacijo *ad causam activa* je toženčeva legitimacija *ad causam passiva* sama ob sebi združena, in če ni óne, ne more biti té.

¹⁾ Unger, *System des österr. Privatrechtes*, 2. Bd., S. 461.

Samo ob sebi je to umevno, če pomislimo, da je legitimacija *ad causam* zgolj izkaz, da se zahteva, zaradi katere teče pravda, opleta uprav pravnih strank. A tudi toženec se mora mnogokrat izkazati *ad causam* in sicer vsegdar tačas, kadar se brani zoper tožbeno zahtevo s samostalnim pravnim zahtevkom; n. pr. zoper *rei vindicatio* se brani toženec z *exceptio rei venditae et traditae* itd. Tu mora toženec trditi in oziroma dokazati one okolnosti, iz katerih izhaja, da mu pristojna n. pr. *exceptio rei venditae et traditae* uprav proti tožitelju.

Legitimaciji *ad causam* nasproti je legitimacija *ad processum* upravičenje za tožbo (zagovor) v formalnem pomenu, to je, da se poda sodišču tožbeni spis (zagovorni spis), — kratko, da je smeti storiti vsa ona pravdna dejanja, ki so po veljavnih pravnih pravilih potrebna, da se kak pravni zahtevk siloma v veljavo spravi (da se kak pravni zahtevk, za katerega se nasprotnik poganja, odbije). Takšno upravičenje tožiteljevo moremo imenovati *legitimatio activa ad processum*, toženčevo pa *legitimatio passiva ad processum*. Vender naravne zveze ni med njima, ker biva prav lahko druga brez druge in hodi vsaka svoje poti. Mogoče je, da tožitelj nima legitimacije *ad processum*, lahko pa jo ima toženec, in nasprotno.

Po tako ustanovljenem pojmu legitimacije *ad causam* in *ad processum* se takoj razjasni pravno nasprotje med obema, ki sta uprav popolnoma različna pojma. Legitimacija *ad causam* sme se kot vprašanje materijalnega prava razsojati le po zakonskih, materijalno pravo določujočih pravilih, a za vprašanje po legitimaciji *ad processum* merodavna so le formalno (pravdno pravo) določujoča pravila.

Med tema vrstama legitimacij ni nobene pravne zveze; *in concreto* lahko ni ene ali druge, lahko pa tudi ni ob enem niti ene niti druge. N. pr. nedoletnik se poprime *rei vindikacije* in ne more izkazati, da je toženec v posesti vindikovane reči: tu manka aktivne legitimacije *ad processum* in legitimacije *ad causam*; ali A toži župno cerkev B za povračilo posojila, in župna cerkev se loti pravde po predstojniku župne cerkve, ognivši se finančne prokuratorne, — tu se sicer nahaja legitimacija *ad causam*, ako se je posojilo cerkvi pravnoveljavno odštelo, manka pa pasivne legitimacije *ad processum*.

Po teh občnih opomnjah nastaja prevažno vprašanje, kaki pravni učinki nastopijo po našem veljavnem pravu, če manka legitimacije *ad causam*, in kaki, če manka legitimacije *ad processum*.

Najprej hočemo preudarjati in motriti legitimacijo *ad processum*.

Uže po občnih pravnih načelih ne more biti utemeljene dvojbe, da se tam, kjer bodi si tožencu bodi si tožitelju pravnne legitimacije manka, o razsodbi stvari same ne more govoriti, da se o tožbenem zahtevku ne more izrekati. Saj je naravno, da se o stvari sami more razsojati šele, kadar glede pravnne legitimacije ni več dvojbe, kajti šele potem se more sodnik lotiti pretresa in razsodbe pravnega materijala, podanega od obeh strank, ker je šele potem gotovo, da so to storili taki, ki so imeli do tega pravico. Na govore in odgovore neupravičencev se ne more in ne sme ozirati. Uže logika torej zahteva, da je postopanje nično, če se je postopalo s tako osebo, kateri manka legitimacije *ad processum*. Ako pa postopanje nič ne velja, ako je nično, izreči se tudi sodba gledé stvari ne more, kajti na podlogi neveljavnega in ničnega postopanja storjena sodba mora po doslednosti biti tudi neveljavna in nična. Ako se ne more poskušati ali se je zaman poskušalo, da se dobi postopanju pozneje veljava s tem, da jo potrdi *ad processum* izkazani, ne preostaje drugega, nego da se neveljavno postopanje uradoma razveljavi in sicer, da se ga razveljavi toliko, kolikor ga je neveljavnega; *ad processum* izkazanemu se seveda ne more zabraniti, če pozneje prizna, da njega vežejo pravnna dejanja, katera je zanj — brez pravice — kedo drugi opravil. Da nastopa po našem veljavnem civilnopravnem pravu, ako manka legitimacije *ad processum*, dosledno ničnost, kakor smo ravnokar razložili, in da se po njej razveljavi dotično postopanje, poskušali bodemo v naslednjem dokazati.

O legitimaciji *ad processum* govoriga osobito §§ 63. in 64. obč. sod. r., in pravi § 64. cit. do besede: „ . . . od tistega torej, ki ni upravičen, da bi sam tožil za svojo pravico ali jo branil, ni vzprejeti nikakega spisa, nego ga je takoj zavreči . . . “ —

V pojasnilo temu zaukazuje dvorni dekret z dne 4. junija 1789. l. št. 1015. zb. pr. zak. lit. f.: ako bi se bil kak tak spis vzprejel, a se še le v postopanju bodi kakor koli pokaže, da prihaja spis

od stranke, katera nima pravice braniti se samo, — onda je vse, kar se je do tega časa zgodilo, razveljaviti, postopanje takoj ustaviti in vso stvar uravnati.

Po tem takem je postopanje nično in neveljavno in mora se uradoma razveljaviti za vse one slučaje, v katerih je mankalo legitimacije *ad processum*, ter ena ali druga stranka nima pravice, da bi se zastopala samo. Po jasni analogiji se mora to tudi v onih slučajih, v katerih manka legitimacije *ad processum*, zgoditi, kadar za eno ali drugo stranko neupravičen zastopnik posreduje: n. pr. A toži B-a in prosi, da se tožba B-a vroči odvetniku C, češ, da je pooblaščenec. Prošnji se ustrezhe, in tožba vroči C-u, ki se pravde loti, vendar pa zanikava pooblaščenje, katerega tudi A ne more izkazati, ter so zaman poskušali, da bi bil B postopanje pozneje odobril; — ali A toži selišče B v roke občinskega predstojnika C-a, in v postopanju se pokaže, da občinski predstojnik C po zakonu nima pravice zastopati kraja B-a, ker ima ta po zakonu poseben upraviteljski organ; ali A toži župo B v roke župnega predstojnika, kateremu se vroči tožba, in ki odgovarja osebno ali po zastopniku, katerega je sam izvolil, ne pa po finančni prokuraturi, katera je v to postavljena po zakonu itd. — Ti slučaji so zgoraj navedenim popolnoma podobni, kajti tudi tukaj odgovarja oseba, katera do tega nima pravice; torej se mora tudi v teh slučajih, ako se je to šele v postopanju pokazalo, postopanje kot nično odpraviti, ustaviti in uravnati, in če bi bila uže sodba storjena, mora se z vsem postopanjem vred ovreči.

Ako bi se pa med slučaji § 64. obč. sod. r. in slučaji, v katerih posredujejo neupravičeni zastopniki, ne hotelo najti jasne analogije, moremo še pokazati na dvorni dekret z dne 22. junija 1789. l. št. 1024. zb. pr. zak. (do češkega apelacijskega sodišča), kateri v zvezi z dvornim dekretom z dne 19. decembra 1785. l. št. 809. zb. pr. zak. vsako dotično dvojbo izključuje z jasnimi besedami. Prvi navedeni dvorni dekret pravi do besede: „ako se po zakonu zastopstvu fiškálnega urada odkazana pravda ne razpravlja po fiškálnem uradu, ampak po kakem za to neupravičenem zastopniku, mora višji sodnik postopanje s sodbo vred razveljaviti in stvar zakonitemu zastopstvu odkazati,“ — in drugi imenovani dvorni dekret: „ker se nahajajo v zbirki pravosodnih

zakonov in naredeb za vlade Njegovega Veličanstva tudi oni zaukazi in povelja, ki so se tačas izdala le posameznim uradom na posebna vprašanja, naj si sodni uradi, če bi prišli morebiti v prihodnje do enakih dvojbe, ... dvojbe po le-teh zaukazih sami pojasnijo in odstranijo“.

S tem menda smo dokazali, da je, če manka legitimacije *ad processum*, v vseh slučajih utemeljena ničnost postopanja, na katero je uradoma paziti, — da se mora torej postopanje uradoma razveljaviti in uravnati, kakor to uže določujejo navedeni zakonski propisi.

(Konec prihodnjič)

E.

Iz sodno-zdravniške prakse.

Piše med. dr. Fran Zupanc.

(Dalje.)

III. Ubodline.

Pri ubodlinah nahajamo primerno neznamen ubod,¹⁾ od koder se nadaljuje več ali manj v globočino prodirajoča rana — prebodna cev.²⁾

Ker so té poškodbe pri nas največkrat z nožem storjene, je ubod na koži navadno režast; ostri robovi kožne rane ločijo se namreč polagoma ter se zopet spojijo ostrokotno na obeh koncéh. Sem ter tja, a redkokedaj se pripeti, da ima z nožem storjen ubod zagvozdasto (klinasto) podobo. To se pa zaradi tega tako redko zgodi, ker se pri vsakem nožastem orodji til ostrine³⁾ proti osti (špici) vedno bolj zožuje, tako, da je ost več ali manj dvorezka; kadar je pa enkrat rt⁴⁾ nožev kožo režasto prodrl, podaljša nadalje prodirajoč nož rano samo v jedni meri, druga polovica rane raztegne se pa le začasno in sicer tako dolgo, dokler nož v njej tiči, potem se pa vsled prožnosti kože zopet skrči.

Pri ubodih na koži se torej navadno ne da določiti, kam da je bil brid⁵⁾ in kam da je bil til ostrine obrnen.

¹⁾ *Einstich, Einstichsöffnung.* ²⁾ *Stichkanal.* ³⁾ *Rücken der Schneide.* ⁴⁾ *Messerspitze.* ⁵⁾ *geschärfter Theil der Schneide.*

Ako se je pa nož tudi v kost zaril, nastane zagvozdast (klinast) ubod, ki se povse zlaga s presekom noževe ostrine. Pri ubodlinah v lobanjske kosti troskvi se dostikrat steklasta ploskev, istotako odvdignejo se radi od zunanje ploskve omejeni robovi rane.

Dolgost uboda se ne ujema vedno povse s širokostjo dotičnega rezila. Navadno je rana (ubod) nekoliko večja, ker skoraj vedno brid ostrine nekoliko podaljša rano takrat, ko nož iz nje potegneš. Včasih, akoprem redkokedaj, je ubod tudi nekoliko krajši, nego širočina noža, s katerim je bil ubod storjen; s topim nožem ali z nožem, ki ima širok til, vtisne ali nategne se namreč med ubodcem koža vsled svoje prožnosti kopičasto¹⁾ in pozneje se zopet skrči, ko odstraniš vplivajoče orodje. Vpliv skrčljivosti prerezane kože na vnanjost uboda treba vedno v poštev jemati. Le-ta kaže se posebno na mestih, na katerih je koža samo rahlo spojena s podlogo, dalje na mestih, na katerih, kakor n. pr. nad sklepi ali na vratu, se koža posebno lahko pregibuje. Na vnanjost uboda vpliva razven skrčljivosti kože tudi smer, v kateri so bila kožna vlakenca vsled ubodca ločena; posledica obeh navedenih faktorjev pa je ta, da so ubodline n. pr. z robotim bodalom storjene, isto tako lahko mnogokotne kakor krožne.

Pomen prebodne cevi je odvisen osobito od globočine; čim globokejša je le-ta, tem češče so združene ž njo poškodbe važnejših delov telesa, večjih žil, telesnih duplin in droba. Širokost preboda hodi zato v poštev, ker je splošno prebod tem neznatnejši, čim tanjše je bilo poškodujoče orodje. To pa velja skoraj brezizjemno samo za celo tanka, iglasta bodala, s katerimi moreš sem ter tja zelo globoko vbosti v važne dupline, v drob in celo v srce, ne da bi nastale pomenljive posledice. No, da pa tudi take ubodline niso brez pomena, učijo nas skušnje, in iglobod v srce,²⁾ ki so ga priporočali včasih pri navidezno umrlih (zamrlih)³⁾, da bi le-ti zopet oživel, smatrati se nikakor ne more nenevarnim sredstvom.

Ker bodalo, ako je trčilo na trdo podlogo n. pr. na kost, lahko izdrkne, razumno je, da bode smer preboda često različna od prvotne smeri sunka. Ogrodje⁴⁾ ali čeva prodirajoči prebod

¹⁾ kegelförmig. ²⁾ Acupunctur des Herzens. ³⁾ Scheintodter. ⁴⁾ Thorax, Brustkorb.

ne spaja se večkrat neposredno z ubodom, in na to se je posebno takrat ozirati, kadar je ob enem več ubodov na ogrodji ali potrebušji¹⁾. Dalje se lahko pripeti, da je rezilo samo dotikalno površje zadelo, in da na to nastane podolgasta, žlebasta rana — prebod —, kateri bi se na prvi hip lahko z ureznino zamenjal. Hofmann videl je ubodec z nožem, ki je med 7. in 8. rebrom v pazdušni črti²⁾ prodril ogrodje, razparal levi vrh prepone³⁾ in spodnji rob levih pljuč, po tem otvoril na zadnji plati srca oba srčna prekata⁴⁾ in srčni pretin⁵⁾, tako, da ni bilo videti na notranjih poškodovanih ustrojih nikjer pravcatega cevastega preboda, marveč opaziti je bilo samo žlebaste ločitve poškodovanih delov.

IV. Streline.

Na strelinah razločujemo vstrelino⁶⁾, to je prva vnanja rana, katero projektil truplu prizadene, na dalje pa pot, katero si dotični projektil v ustrojih naredi, prestrelino⁷⁾. Krogla (oblo) lahko ostane v truplu, in takrat končuje prestrelina slepo, ali je pa predere, in to drugo vnanjo rano imenujemo izstrelino⁸⁾.

Kakovost vstreline odvisna je povsem od daljave, iz katere je priletel projektil.

Pri strelah iz neposredne bližine vpliva razven projektila tudi neposredna sila razpokajočih plinov in plamen užganega smodnika. Obe te sili učinjata to, da je vstrelina skoraj brezizjemno luknjasta (luknji ali rupi podobna) in da je le-tá skoraj vedno večja od dotičnega projektila, tem večja, čim več smodnika je bilo uporabljenega. Pri strelah iz pušk, pištol (samokresov) vidimo torej neprimerno večje — velikanske — vstreline, nego pri strelah iz revolverja.

Vstrelina je povse krožna⁹⁾, kakor bi bila izbita z votlim dletom, ali pa tudi nepravilno natrgana; takšna je bolj pogosto pri strelah iz pušk in samokresov, nego pri strelah iz revolverjev in to posebno na mestih, na katerih je bila koža skoraj neposredno nad kostmi napeta n. pr. na lobanji, na rebrih

1) *Bauchgend.* 2) *Axillarlinie.* 3) *Zwerchfell.* 4) *Herzkammer.* 5) *Septum, Scheidewand.* 6) *Eingangöffnung des Projectils, Einschuss.* 7) *Schusskanal.* 8) *Austrittsöffnung des Projectils, Ausschuss.* 9) *kreisförmig.*

i. t. d. V tem hipu, ko namreč projektil kožo prebije, razprostré se zaradi manjšega odpora razpokajoči plini med kožo in trdnejšo kostjo, in na to se koža odloči od podloge in razpoči ali natrga, počenši od prvotne okrogle rane. Istinitost navedenega tolmačenja potrjuje tudi to, ker so robovi isto tako klapasto natrganih kakor krožnih vstrelin skoraj vedno več ali manj izpodmleti, in ker je tu tudi mezdra okajena od smodnika.

Učinek plamena smodnikovega znači se s tem, da je obližje vstreline zakajeno nekaj vsled puha smodnikovega, nekaj vsled vtrošenih na pol sežganih zrn strelnega praha, dalje s tem, da so lasje le-tam opaljeni, oziroma, da so deli obleke sežgani. Razumno je, da je najskrajno obližje vstreline vedno najbolj zakajeno; tudi si lahko misliš, da se le-tó mesto takrat najbolj začrni, kadar orožje na golo telo sprožiš, no pa tudi nasprotno ne bode pogrešati okolo vstreline več ali manj okajenega **pasa**¹⁾, osobito, ako ni bila obleka dotičnika predebela.

Po strelah iz daljave se tem bolj pokaže učinek projektila samega, čim večja je bila daljava, v isti meri pojenjuje tudi učinek vseh drugih gori omenjenih faktorjev. Najprvo izpade neposredni učinek razpokajočih plinov in to tem prej, čim manj je bilo smodnika uporabljenega, torej pri revolverjih prej, nego pri pištolah. Za tem izgine učinek plamena užganega smodnika in to zopet prej pri revolverjih, nego-li pri samokresih, in pri teh zopet prej, nego pri puškah. Tu pa že treba pomisliti, da plamteči ali žareči, na krogli (oblu) obviseli za mašek ali nabitek²⁾ more, osobito pri strelah s puško, opaliti še na precejšnjo daljavo. Na še večjo daljavo se tudi koža nič več ne začrni. Tourdes je našel, če je streljal z navadnim samokresom, na dva metra dalječ, še vtrošena zrnca smodnika, z večjim revolverjem pa isto v daljavi jednega metra; z navadnim revolverjem se je na 40 ctm. daljave še koža začrnila. Jednake učinke zapazil je tudi Hofmann.

Pri večjih daljavah se vpraša samo po projektilu in od le-tega zavisí potem jedino vnanjost vstreline. Splošno učinjajo okrogle svinčenke okrogle (luknjaste) rane, podolgaste (zašiljene) krogle pa pogosto režaste rane, tako da jih je dostikrat težko razločiti od ubodlin. Ako je bil dotični zašiljeni projektil zelo majhen,

---

¹⁾ Zone. ²⁾ Pfrogf.

podobna je včasih vstrelina povse neznatni opraski, ki se hitro in brez gnojenja zaceli; notranji ustroji pa so lahko zelo poškodovani, tako da nas dostikrat še le raztelesitev ¹⁾ pouči o pravem vzroku smrti.

Vsled razteznosti in razkolnosti ²⁾ kože je vstrelina, s temi ali onimi krogliami provzročena, navadno manjša od projektila. Vzrok temu je le isti, kakor je bil že naveden pri ubodlinah, pri katerih je ubod tudi sem ter tja ožji od ostrine rezila. Oblo (krogla) namreč vtisne kožo v truplo in jo potem še le na vrhu kopičastega vtisa predere, a na to se koža zopet skrči in poravna. Zaradi tega je najti tudi v obsegu vstreline praviloma več ali manj obtolčeno in oguljeno kožo.

Tudi kakovost prestreline odvisna je od daljave, iz katere je strel priletel; ako se je to zgodilo od bližine, vplivajo vsi zgorej navedeni momenti in to tem bolj, ker se razpokajoči plini, zoženi v majhnem prostoru, še z večjo silo razprostirajo, tako da se dostikrat n. pr. cela lobanja razžene; vrhu tega treba n. pr. na lobanji v poštev jemati učinek kostnih drobirjev, kateri, s tolikšno silo odkrhneni, vplivajo skoraj projektilu jednako. Razvidno je torej, da ima podloga prvotno zadetega mesta najvažnejši pomen za te v najskrajniši bližini storjene poškodbe; no. prezirati se seveda ne sme tudi množina smodnika, ker učinek vseh teh navedenih faktorjev je ta, da je cela lobanja dostikrat razgnana in da je celo krov ali svod lobanje ³⁾ čisto razprhnen in odtrgan. Revolver razdeva redkokedaj tako zelo, osobito prebije mali žepni revolver, ako ga proti glavi izstreliš, lobanjo samo luknjasto, akoprem tudi tu, počenši od rupe v kosti, lobanja večkrat dobi razpoke.

Streli iz bližine, proti ogrodim naperjeni, razdenejo zelo tudi notranje ustroje, ker tudi tu pridejo že gori navedeni faktorji v poštev; a njihova sila prej opeša, tako da vidimo konečno vendar le samo učinek projektila, to je krajšo ali daljšo prestrelino.

Pri strelah iz daljave vpliva na kakovost vstreline samo le projektil, čeravno je tudi v tem slučaju učinek odvisen od svojstva zadetega mesta. Ako je bilo mečje zadeto, nahaja se

¹⁾ *Section.* ²⁾ *Spaltbarkeit.* ³⁾ *Schüddelach.*

več ali manj jednakolika prestrelina, če pa so bile kosti zadete, vplivajo več ali manj s silo v bližnje mečje prodirajoči kostni odcepi na kakovost prestreline.

Mér prestreline se ne strinja zmirom s prvotno merjo strela; kosti namreč odklonijo dostikrat več ali manj projektil; včasih se celo pripeti, da ob njih projektil obleti cele dele telesa. Opaziti je to večkrat na ogrodih, če je projektil na rebro trčil, dalje na lobanji, katero krogla prebije, ki potem drkne ob notranji strani lobanjskih kosti naprej. Tudi tu treba misliti na slučaj, da strel morebiti ni bil sploh naperjen na dotičnika, da se je namreč slučajno krogla kje odbila in tako, od prvotne smeri odklonjena, zadela ponesrečenca.

Projektil tiči navadno na slepem konci prestreline in se dostikrat polagoma poseda, tako da ga najdemo pozneje večkrat na čisto drugem mestu.

Umevno je, da se krogla, priletevsša na kost, več ali manj splošči, in to je tudi vzrok, da so vstreline v lobanjskih kosteh skoraj vedno večje od projektila. Hofmann hrani kost lobanjske kosti — temenice —, v kateri prav na rahlo tiči pogáčasto¹⁾ sploščena krogla; pod le-to je v istem premeru vnanja kostna ploskev krožno napočena, steklasta ploskev pa je v še enkrat večjem premeru istoliko odkrhnena.

Dalje tudi se projektil lahko ne le samo splošči, ampak tudi razcepi na več koscev.

Vse take izpremembe projektila imajo veliko važnost v sodno-zdravniškem oziru in le-te dostikrat zelo otežijo odgovor na vprašanje, kak da je bil namreč projektil (je li bila prava kroglasta ali zašiljena krogla, ali sesekan svinec i. t. d.).

Premembo vnanjosti projektila treba tudi takrat v poštev jemati, kadar imamo primerjati n. pr. najdeni projektil z gotovim strelnim orodjem in tako odločiti, ali je bilo mogoče, da je bil ta projektil izstreljen iz tega določenega strelnega orodja.

(Dalje prihodnjič.)

---

¹⁾ *kuchenförmig.*

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Katastralna mapa ne dokazuje lastninske pravice in parcelnih mej.

K. je lastnik gozdne parcele 1966. v kat. občini L. ter toži 10 posestnikov iz Bl., da bi mu priznali, da je neki svet, ki ga zaznamuje s črkami e, f, c, d in g, kos omenjene parcele in samo njegova lastnina. Prvi sodnik pa ne ugotovi te tožbeni zahtevi iz nastopnih

r a z l o g o v :

Toženci ne priznavajo, da bi bil v tožbi določeni svet kos parcele 1966., naglašujejo, da je napominani svet solastnina vseh posestnikov iz Bl., ki so jo priposestovali.

Gledé nasprotnih trditev v pravdi mora tožnik dokazati, da je prepirni svet del parcele 1966., in da je on izključljivi lastnik tega sveta; in če se mu to posreči, morajo toženci dokazati, da se je priposestovanje prepirnega sveta zakonito zvršilo.

Tožnik dokazuje z zvedencem, da spada prepirni svet k parceli 1966. Poklicani, od strank vzprejeti edini zvedenec izreče pri sodniškem ogledu, da spada večina prepirnega sveta k parceli 1966., ostali svet pa da je kos parcele 2324/2, ki kaže javen pot; a mere ne določi natančno. Izključljivost lastnine dokazuje tožnik s pričami. Ker so pa zaslišane 3 priče naglašale, da so prepirni svet rabili vsi posestniki iz Bl., izpodleti mu dokaz.

Pet prič tožencev pa je po smislu § 137. obč. sod. r. dokazalo, da so vsi posestniki iz Bl. prepirni svet zadnjih 50 let tako posestovali in uživali, da so tamkaj pasli živino, rušo rezali in tja odvažali blato, a tožnik da jim ni ugovarjal. Ta si je tudi stoprav zadnje desetletje pričel lastiti svet, a posestniki iz Bl. se niso podali.

Ker tožnik ni dokazal, da spada ves prepirni svet k parceli 1966., ter se mu ni posrečilo dokazati, da je izključljivi lastnik prepirnega sveta, — ker so pa nasproti toženci s pričami dokazali, da so prepirni svet priposestovali (§ 1468. obč. drž. zak.): zato zahteva tožbe, ki bi se morala na določila § 369. obč. drž. zak. opirati, ni upravičena in se mora odbiti.

Višje deželno sodišče v G. je potrdilo razsodbo prvega sodnika dne 5. januarija 1887. l. št. 1328, sklicujoč se na naslednje razloge:

Tožnik zahteva, da se mu prizna lastninska pravica do kosa gozdne parcele, tožba je torej lastninska tožba. Po smislu § 369. obč. drž. zak. mora pri tej tožbi tožnik dokazati, da ima toženec prepirnno reč v svoji oblasti, in da je ta reč tožnikova lastnina. Ker tožnik tudi zahteva, da se mu prizna izključljiva lastninska pravica, mora tudi dokazati, da je prepirni svet njegova izključljiva lastnina, in to tem bolj, ker toženci priznavajo, da je tožnik solastnik prepirnega sveta.

Ker toženci priznavajo, da so zadnji čas na prepirnem svetu posestna dela opravljali, dokazano je tudi, da imajo oni svet v svoji oblasti.

Treba je torej, da tožnik dokaže svojo izključljivo lastninsko pravico do prepirnega sveta. To hoče tožnik dokazati s tem, da je prepirni svet del gozdne parcele 1966. obč. L., da je ta parcela skladni del vloge 110. obč. L., in da je on vpisan kot lastnik tega zemljišča.

Toženci sicer ne priznavajo prve trditve, a tudi vse te trditve skupaj ne morejo dokazati tožnikove lastninske pravice do prepirnega sveta. To, da je gozdna parcela 1966. pripisana vlogi 110. obč. L., dokazuje sicer po smislu § 431. obč. drž. zak., da je tožnik lastnik parcele 1966., nikakor pa ne, da je tudi lastnik prepirnega sveta. Prepirni svet meri, kakor sta prijavi stranki v zapisniku z dne 26. februarja 1886. l., do 80 štir. sežnjev in je primeroma majhen kos gozdne parcele 1966.

Ko so se sestavljale nove zemljiške knjige, sodišča niso imela naloga mero, obseg, meje in podobo posameznih parcel določiti. To piše zakon z dne 25. julija 1871. l. št. 96. drž. zak., potem deželni zakon za Kranjsko z dne 25. marcija 1874. l. št. 12. dež. zak. in ministerski ukaz z dne 18. maja 1874. l. št. 13. dež. zak. Zaradi tega pa tudi zapisniki o pozvedbah za novo zemljiško knjigo, katerih se tožnik poslužuje v dokaz svoje trditve, da so mu toženci priznali lastninsko pravico do parcele 1966., niso dokazljivi. Če pa sestava nove zemljiške knjige ni imela namena pozvedovati, da se ujema katastralna mapa z obsegom in podobo parcel v naravi, zemljiška knjiga tudi ne more dokazovati o lastnostih parcel.*)

*) Drugače razlogi odločbe najvišjega sodišča z dne 19. decembra 1888. l. št. 12157, katera je predrugačila razsodbi okr. sodišča v Gornjem gradu z dne 30. aprila 1888. l. št. 1617. in višjega dež. sodišča v Gradci z dne 9.

Katastralna mapa pa tudi sama ob sebi ni dokazilna, ker uže začetkom ni bila napravljena v to svrhu, in ker se v njej nahajajo tudi dejanske pomote, kar le-tá slučaj očividno dokazuje, ker od strank poklicani zvedenec izreka, da se mapa glede parcele 1966. ne ujema s svetom, kakeršen je v naravi.

Tožnik bi torej moral na drug način dokazati svojo lastninsko pravico do prepirnega sveta, a tega niti poskusil ni. Dokazoval je sicer v repliki s pričami, da je od leta 1867. sam in pred njim njegov oče in pravni prednik K. J. 25 let po prepirnem svetu opravljal posestna dela; a tega ni storil, da bi s tem pravni naslov lastnine, morda priposestovanje dokazal, ampak le, da bi trditev toženca, da ni nikedar posestoval prepirnega sveta, ovrgel. Sicer bi pa moral tožnik dokazati svojo izključljivo posest za ves čas priposestovanja, česar pa tožnik niti trdil ni. Njegove priče so pač pripovedovale, da je on in tudi njegov oče prepirni svet rabil, a pristavile so, da so tudi posestniki iz vasi B. in G. istotako uživali prepirni svet.

Toženi so pa s svojimi pričami po smislu §§ 137., 141. in 144. obč. sod. r. tudi dokazali, da so prepirni svet sopesestovali in uživali uže več nego 30 let brez motitve. Izpovedi prič tožnikovih in tožencev pa vsaj dokazujejo, da niti tožnik niti njegov pravni prednik ni izključljivo užival prepirnega sveta, in da so toženci isti svet vedno souživali.

Ker tožnik ni dokazal naslova za izključljivo posest, in so toženci v priposestovani pravici sopesesti, odbila se je tožba.

Najvišje sodišče je nižji razsodbi potrdilo z odločbo z dne 26. aprila 1887. l. št. 4321.

---

b) Zvršilna prisoditev tirjatve je šteti med stvarne pravice; čl. V. odst. 2. zakona z dné 26. maja 1888, št. 75 drž. zak., se torej ne tiče prisoditve, ampak le prepovedi.

Anton B. je dosegel na podlogi pravomočne razsodbe proti Izidorju J-u zaradi 726 gld. s prip. po odloku okrožnega sodišča Uherske Hradišče z dne 17. aprila 1888, št. 2865 zvršilno prisoditev in izplačilo Izidor J-ove pokojnine, ki mu jo daje c. kr. priv. severo-zahodna železnica v letnem znesku 290 gld. 88 kr.

avgusta 1888. l. št. 6542. Najvišje sodišče tu izreka, da je katastralna mapa, kadar je sestavni del zemljiške knjige, zemljeknjižna mapa, ki ne dokazuje le, da parcela spada k posestvu, ampak tudi, kakó parcela leži in kakšne meje ima. Glej „Allg. österr. Ger. Ztg.“ št. 4. 1889. l.)

Z odlokom z dne 4. avgusta 1888, št. 5607 je imenovano sodišče odbilo prošnjo Izidor J-ovo, naj se na podlogi zakona z dne 26. maja 1888, št. 75 drž. zak. izreče za naprej neveljavnost zgoraj imenovane prisoditve.

Moravsko-šlezijško višje deželno sodišče je z odločbo z dne 28. avgusta 1888, št. 7505 predružačilo imenovani odlok tako, da mora počenši z obrokom, ki meseca avgusta 1888. leta zapade, prenehati pravna veljava z odlokom z dne 17. aprila 1888, št. 2865 v prid Antonu B-u dovoljena izvršilna prisoditev pokojnine, ki pristojta Izidor J-u kot bivšemu uradniku c. kr. priv. avstr. severo-zahodne železnice v letnem znesku 290 gld. 88 kr.

Izidor J. je bil namreč kot uradnik c. kr. priv. avstr. severo-zahodne železnice zaseben uradnik in ima na podlogi priloženega izkaza 290 gld. 88 kr. letne pokojnine. Ker je pa po čl. II. zakona z dne 26. maja 1888, št. 75 drž. zak. smeti od pokojnin v zasebnih službah stalno nameščenih podvreči izvršilu le tisti znesek, ki presega znesek 500 gld. letne plače, — ker je torej po tej določbi Izidor J-ova pokojnina prosta rubeža in ker je po čl. V. tega zakona prepovedi, če so se dosegle glede v čl. II. imenovanih tirjatev, predno je v moč stopil ta zakon, odpraviti na prošnjo dolžnikovo, ako se ne strinjajo z določbami tega zakona, ker je nadalje rečeni zakon obveljal že avgusta meseca, morala se je uslišati dolžnikova prošnja, da naj prisoditev pokojnine preneha z obrokom, ki je zapadel avgusta meseca.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 4. decembra 1888, št. 14142 premenilo odločbo višjega deželnega sodišča ter obnovilo odlok prvega sodnika, — zategadelj, ker se je s pravomočnim odlokom z dne 17. aprila 1888, št. 2865 dovolila izvršilna prisoditev in izplačilo pokojnine, pristojee Izidor J-u, kot bivšemu uradniku c. kr. priv. severo-zahodne železnice v vsem njenem znesku, potem ker izvršilne prisoditve in izplačila ni smeti smatrati za samo prepoved, ampak za redno izvršilo, kajti o njej je govor v 31. poglavji obč. sod. r., katero piše sploh le o izvršilu, ne pa o prepovedi, naposled zato, ker po čl. V. odst. 2. zak. z dne 26. maja 1888, št. 75 drž. zak. ni moči iz določeb tega zakona ovreči obstoja in daljne veljavnosti stvarnih pravic (k njim pripada po § 308. obč. drž. zak. tudi zastavna pravica), katere je kedo dosegel v izvršilnem postopanju.

J. K.

Kazensko pravo.

a) Zanimivejše razsodbe v obrano zakona (§§ 33. in 229. kaz. pr. r.)*)

VI.

Kedaj so dopuščena poostrenja kazni po smislu § 250. kaz. zak.?

Z razsodbo z dne 28. februvarija 1889 št. 15260. je kasacijski dvor razveljavil razsodbo c. kr. okr. sodišča v K. z dne 10. februvarija 1888 št. 195., v kateri je bila izrečena odprava (Abschaffung) zaradi prestopka po §§ 460. in 461. kaz. zak. obsojenega M-a S-a iz kraljevine dalmatinske, to pa iz naslednjih

r a z l o g o v :

Z razsodbo c. kr. okrajnega sodišča v K. z dne 10. februvarija 1888 št. 198 bil je M. S. zaradi prestopkov po §§ 460. in 461. kaz. zak. krivim spoznan ter po §§ 267. in 460. kaz. zak. z uporabo §§ 240. in 249. kaz. zak. obsojen v 15-dnevni zapor; ob enem se je izreklo, da ga je po prestani kazni odpraviti iz kraljevine dalmatinske.

Ta razsodba je stopila v pravno moč, ker se M. S. ni pritožil.

Izrek, da je M-a S-a odpraviti iz Dalmacije, pa ni utemeljen v zakonu. Okrajno sodišče opira ga na določbe §§ 240. in 249. kaz. zak., katere je z ozirom na obtoženčevo narodnost bilo uporabiti po nazoru tega sodišča.

A § 240. kaz. zak. navaja samo razne kazni pri pregreških in prestopkih, med katerimi je tudi odprava iz kake kronovine (lit. g), in v § 249. kaz. zak. poudarjajo se načini odprave; te zakonite določbe pa ne pripuščajo sklepa, da je smeti to vrsto kazni uporabiti na pričujoči slučaj.

Po § 460. kaz. zak. je pač pripuščeno, da je smeti z a p o r po kakovosti okoliščin poostriti; upravičen je bil torej sodnik poostriti izrečene kazni zapora po smislu § 253. kaz. zak. (s postom, trdim ležiščem); ni pa smel razven kazni zapora izreči tudi kazni odprave; kajti četudi določa § 250. kaz. zak. v obče, da je združitev več v § 240. kaz. zak. omenjenih kaznij smatrati za poostrenje, vendar je uprav po § 250. kaz. zak. dopuščeno tako poostrenje samo v tistih slučajih; kadar in kolikor je določeno v kazenskem zakonu. To pa v

*) Glej „Slov. Pravnika“, 1888. I., št. 7.

slučaji § 460. kaz. zak. ni, ker se tam „odprava“ ne omenja z nobeno besedo.

Iz teh razlogov ugodilo se je po smislu § 292. kaz. pr. r. ničnostni pritožbi c. kr. generalne prokurature v obrano zakona ter razveljavil dotični izrek okrajnega sodišča.

**b) O povračilu škode, provzročene po zaseženi tiskovini
(§ 491. kaz. pr. r.).**

C. kr. državno pravdnštvo Ljubljansko je št. 252. „Slov. Naroda“ zaplenilo; a c. kr. deželno sodišče te zasege z odločbo z dne 6. novembra 1888. l. št. 8510. ni potrdilo, in c. kr. višje dež. sodišče Graško je dne 14. novembra št. 11378. proti temu vloženo pritožbo c. kr. državnega pravništva Ljubljanskega kot neutemeljeno zavrglo.

Vsled tega je Narodna tiskarna Ljubljanska s prošnjo z dne 27. novembra 1888. l. št. 9181. škodo, storjeno jej po tej zasegi, naznanila ter prosila, da se jej prisodi povrnitev škode 82 gld. 56 kr. Dotično škodo je zračunila Narodna tiskarna tako-le:

Stavek in tisek	35 gld. 96 kr.
Papir	5 „ 20 „
Kolek	9 „ — „
Izguba na oglasilih	32 „ 40 „
Skupaj	82 gld. 56 kr.

Tej prošnji c. kr. dež. sodišče Ljubljansko z naredbo z dne 8. decembra 1888 l. št. 9388. ni ustreglo; kajti § 491. kaz. pr. r. dovoljuje povračilo take škode le za slučaj, če je ista izkazana, — torej le za slučaj, če se dokaže, da je vsled zasege Narodna tiskarna trpela tako škodo, ter da je le-tá nastala zgolj zbog zasege, n. pr. ko bi bila tiskarna napravila drugo izdajo, ki je pa ni o tej priliki, ampak stroški so naznačeni v navedenem računu le kot stroški prve izdaje, torej je bilo le stroškov, kolikor jih je itak z redno izdajo.

Proti tej naredbi je Narodna tiskarna dne 20. decembra 1888. l. št. 9883. v pravem času vložila pritožbo, poudarjaje, da je bila vsled zasege primorana dan po zaplembi dati svojim naročnikom poldrugo polo priloge ter je, kar se razvidi iz priložene št. 253. „Slov. Naroda“, tako napravila s tem dejanski drugo izdajo, — da jo stane ta izdaja, kar se tiče stavka, papirja, tiska in porabe strojev najmanj 41 gld. 16 kr., in da ima pri inseratih na vsak način škode 32 gld. 40 kr.,

kajti inseranti sigurno ne bodo plačali zneskov za inserate v zaplenjeni številki.

C. kr. višje dež. sodišče Graško je z naredbo z dne 28. decembra 1888. l. št. 12830. zavrglo to pritožbo, premislivši, da je sicer, kakor je razvideti iz pritožbi pridejane številke 253. „Slov. Naroda“, v njej večinoma vsebina zasežene številke 252., ne izimši inseratov, v novič tiskana, kar bi izdajatelju tega časnika vsekakor dajalo pravico zahtevati odškodnine na podlogi § 491. kaz. pr. r., da pa tega Narodna tiskarna v svoji prošnji za odškodnino, predloženi c. kr. deželnemu sodišču, ni navedla, torej le-to tudi ni moglo s čim uvideti, da se je škoda sploh pripetila; — dalje premislivši, da ne glede na to tiskarna tudi ni sodišču predložila nobenih podatkov za razsojo o primernosti naznačene škode in nobenega izkaza ali potrdila o nje količini, kar bi po smislu § 491. kaz. pr. r. na vsak način bila morala storiti, kajti sodišču ne pristojé dotične poizvedbe.

Iz zemljeknjižne prakse.

a) K § 12. zemlj. zak.

Deželno sodišče Ljubljansko je prošnjo A-a za vknjižbo B-u na podlogi kupne pogodbe pristoječe pravice, da lahko A-u prepove zvišati ali razširiti novo, na od B-a kupljeni in za A-a uže prepisani zemljiški parceli sezidano hišo, zavrnilo z odlokom 1. decembra 1888. l. št. 9802., ker hiša ni še vpisana v zemljiški knjigi, ter se za njen vpis tudi ne prosi, uradoma pa se ta vpis na podlogi predloženega stavbinskega načrta ne more ukazati, ker prositelj ni priložil stavbinsko-uradnega potrdila po smislu § 7. zak. z dne 29. marcija 1869. l. št. 67. drž. zak.

Višje deželno sodišče je z odločbo z dne 6. februvarija 1889. l. št. 1794. ta odlok predrugačilo ter zaukazalo vknjižbo navedene pravice, in to zato, ker sta iz stavbinskega načrta, od obeh strank potrjenega, ter iz priložene mapne skice lega in obseg hiše natanko razvidna, — potem zato, ker je s tem predmet služnosti, gledé katere se prosi zemljeknjižnega vpisa, dovolj natanko zaznamenovan, — zato, ker to, da hiša ni še vpisana v zemljiški knjigi, v zemljeknjižni

mapi pa ne narisana, ne more ovirati zemljknjižnega vpisa napominane služnosti, ker bi ta vpis glede na kupno pogodbo in njene gori navedene priloge bil tudi tedaj dopusten, če bi ta servitutna pravica našala se na hišo, ki se bode šele sezidala; — naposled zato, ker sedaj je le še do tega, da se zemljiška knjiga in kataster spravita v soglasje, sedanje nesoglasje pa nikakor ne opravičuje odklonitve zaprosenega vpisa služnosti.

b) K § 111. zemlj. zak.

Okrajno sodišče v V. je na razdelitveni odlok, izdan od istega sodišča, oprto prošnjo za vknjižbo izbrisa vkupnih zastavnih pravic do zvršilnim potom prodanih, v zemljiških knjigah istega sodišča glede izbrisnih zastavnih pravic kot sovložkov vpisanih zemljišč zavrnilo, ker je bilo prošnjo po smislu § 111. obč. zemlj. zak. vložiti pri sodišči L. kot zemljknjižnem sodišči glavnega vložka.

Višje deželno sodišče v Gradci je z odločbo z dne 23. januarja 1889. l. št. 363. na prosilčev rekurz odlok prvega sodnika iz njegovih razlogov potrdilo.

Drugače pa je v podobnem slučaju razsodilo višje deželno sodišče v Pragi.

Okrajno sodišče v Toplicah zavrnilo je enako prošnjo, kažoč na določbo § 111 obč. zemlj. zakona. Višje deželno sodišče v Pragi pa je z odločbo s 16. marseja 1886. l. št. 6116. rekurzu ugodilo ter izreklo, da rešilo prošnje za vknjižbo zastavnih pravic na podlogi razdelitvenega odloka in prisojila pristoji le onemu sodišču, ki dá razdelitveni odlok*), ter da ima v takem slučaju določba § 111. zemlj. zak. samo ta pomen, da mora navedeno sodišče, če hoče zvršiti dovoljeno vknjižbo izbrisa vkupnih zastavnih pravic, naprositi zemljknjižno sodišče glavnega vložka.

Načrt novega kazenskega zakona.

(Dalje in konec.)

Pri dvoboji nakana, vsmrtiti pozvanca, kazen poviša (§ 209.); uboj ima novo definicijo (§ 219.); tudi za tistega, ki človeka vsmrti vsled prošnje, je posebna kazenska določba v načrtu (§ 221.); pojem

*) Quo jure?

umora se podaje kot nekaka izjema ubojev (§ 223.); ne samo otroci, marveč vsaka oseba je predmet izpoložitvi ali opustitvi dolžne oskrbe, če dotična oseba nima sicer pomoči (§ 228.); slučaj, če kedo provzroči smrt človeško iz malomarnosti, je izločen iz dosedanega § 335. kaz. zak. (§ 229.); telesne poškodbe so kaznjive le na predlog, če niso kratile zdravja ali motile poklica ali provzročile posebnih muk, če niso bile nevarne za življenje in prilično v slučajih sedanjega § 156. kaz. zak. in pa, če je poškodba imela smrt za nasledek (§ 240.); učitelji so vender uradno kaznjivi, če se kot taki nad učenci zneso (§ 456.); tudi uradniki imajo posebno stališče, če se na enak način zmotijo (§ 374.); sedanja §§ 143. in 157. kaz. zak. sta vzprejeta v posebno točko; kedor le slučajno zaide v tepež, se ne kaznuje (§ 236.); tatvina ima novo definicijo, izpuščene so besede „zaradi svoje koristi“ (§ 257.); vender so še te besede ostale v družih kazenskih slučajih (§ 272, § 307, § 317); lovci, ribiči niso baš tatovi, marveč se zakrivijo zaradi samopridnosti (§ 310, § 311, § 312); prestopok tatvine se ne zasleduje uradno, marveč le na predlog poškodovanca (§ 491.); če je kazen zaradi tega večja, ker je bil kedo zaradi tatvine uže kaznovan, mu vender prejšnji zločin po preteklih 5 letih ne škodi; znamenita je kazen v § 261. kot podvojna kazen lažjih slučajev, tudi pri poizneveri imajo uradniki hujše stališče (§ 382.); nenavadna je nikavna štilizacija pri najdenih ali pomotno pridobljenih rečeh, ki se poizneverijo (§ 264.) in nenavadno je določena denarna kazen po dvojni vrednosti vkradene ali poizneverjene stvari pri zvršenem zločinu (§ 265.); v pojem prevare je vzprejeto zvršeno oškodovanje (§ 275.); pri ponarejanji listin je naštetih mnogo slučajev (§§ 288., 289.); načrt si zasigura obstanek i za bodoče slučaje (§ 293. i f.); lahkomiselna zdravniška pričevala se zabranjujejo posebe (§ 294. i. d.); bankerot in krivdna krída sta na novo urejena (22. pogl.); hazardne igre, ki se definujejo v § 306., spadajo med pregreške v posebnih slučajih (§§ 306., 307.); mnogo dejanj se kaznuje le vsled predloga (§ 86.), in tako so postala kaznjiva dejanja (§§ 283., 284., 308., 309.); razkritje pismenih ali drugih tajnostij, ki jih kedo vé vsled posebnega svojega posla, so zgol privatni delikti (§§ 314., 315.); strožje se ravna z uradniki, kakor sploh (§§ 371., 373., 382., 379., 392., 380., 381., 386.—388.); civilnim določbam glede okoristja pri mladoletnikih se kazensko pripomore zdatno (§ 316.); zakotni pisarči so trše prizadeti (§ 320.); poškodba reči se kaznuje le na predlog poškodovanca (§ 321), razven v kvalifikovanih,

celo novih slučajih (§ 223.); v obče nevarnih zločinih so posebno zadeti anarhisti, socijalisti, nihilisti (25. pogl.); raztegnene so kazenske določbe v obrambo pred nevarnostjo z mehaničnimi motorji (§ 341. i. d.); telefon je uže pod kazenskim varstvom (ravno tam in dr.); negativna določba najvišje kazni (§ 354.); kedo je uradnik, pove se v §§ 394., 395.; sodniški uradniki stoje záse (§ 365.); tudi ponujalec daril zapade kazni (§ 356.); nešteti so skoraj slučaji v obrambo proti kurupciji uradnikov (§§ 371.—378., 383., 384., 387., 388., 390.—392.), a tudi drugih pravnih pomočnikov (§ 389.); orožnega patenta slučaji so določeni v §§ 397. i. d.; pokora občinstva pod uradne naredbe (§ 401. i. d.); tudi proti časnikarstvu in reklamam se daje zdatna pomoč (§§ 406., 413.); nespodobno vedenje v uradih ni samo disciplinaren slučaj (§ 422.); lahkomišelné priče identitete zapadejo kazni (§ 425.); zloraba naslova „c. kr.“ in enakih se zabranjuje (§ 438.); če se kedo koplje javno, ne da bi bil primerno opravljen, zapade kazni (§ 449.); trpinčenje živalij v načrtu (§ 451.); obrezovati židov ne sme, kedor nima uradnega privoljenja (§ 454.); v 6. poglavju prestopkov je znešena vrsta celo različnih prestopkov v obrambo lastnine, ki nimajo posebnega imena in se bodo natezavali le s paragrafi.

Mnogo izvrstnih določil je v načrtu, a eksemplifikacija tolikšna, da bode dajala povod neprilichnostim, ker že kurzorno čitajočemu se vsiljuje često slučaj, ki nima rešila v načrtu. Dobil bode vsekakor mnogo popravkov.

Književna poročila.

— *Die Gesetze über Unfall- und Krankenversicherung.* Von Dr. Ferd. Seltsam. II. Das Gesetz über Kranken-Versicherung. Wien, 1889. Manz. — Cena 60 kr.

Kar je zakonskih določil o zavarovanju bolnih delavcev, razvrščena so v tej 95 stranij imajoči knjigi jako pregledno. Posamezna poglavja so: O osebah, ki morajo biti zavarovane, — o bolniških blagajnicah, — o zavarovanju, — o zahtevah iz zavarovanja, — kako je te zahteve vresničevati, — o oblastvih, katerim je zvrševati ta zakon, o prestopkih zakona in o kaznih, o svobodi glede pristojbin. Vse je tudi pisano jasno in torej priporočanja vredno.

— *Die Blutrache bei den Südslaven.* Ein Beitrag zur Geschichte des Strafrechts. Von Dr. M i l e n k o R. V e s n i ć. Stuttgart. Gebrüder Kröner. 1889.

Ta 70 stranij obsezajoča knjižica je ponatis iz časopisa za primerjajoče pravoznanstvo (VIII. in IX. zvezek). V uvodu govori pisatelj o izvoru in po-

stanku krvne osvete, o bistvu krvne osvete in kako se zvršuje, o krvnem pomirjenju, ter kako zamre krvna osveta. V zgodovinskem delu podaje pregled zgodovine krvne osvete v Slovanih sploh, potem zgodovino krvne osvete v južnih Slovanih posebe in zlasti v Srbih. V posebnem delu piše o krvni osveti in to o družbinskih njenih podstavah, ter kakšen je razlog upravičenosti in zavezanosti v krvno osveto, in kako se le-ta zvršuje. Naposled še govori o mirovnem sodišči in o mirovnem postopanju. Pisatelj je za to svojo inaguralno disertacijo spretno uporabil mnogo literature, in čitatelj najde v knjižici naštetih skoro vse važniše vire za izpoznavanje južno-slovanske pravne zgodovine. O priliki utegnemo priobčiti kaj iz tega dela.

— *Financijalno zakonoslovje* iliti *nauka ugarsko-hrvatskoga pozitivnoga financijalnoga prava*. Po magjarskom izvorniku, prof. dra. V. Mariske priredio J. Samuel Kocian, minist. perovodja kod kr. ug. fin. uprav. sudišta. U Osieku, 1889. Str. 600. Ciena 3 for. 50 nč.

Kakor kaže uže naslov te knjige, ki je ravnokar izišla, založen je v njej nauk pozitivnega financnega prava za Ogersko in hrvatsko, z ozirom tudi na avtonomni položaj Hrvatske-Slavonije. Vsebina jej je obilna in v njenih XXI. oddelkih more vsak najti vse, kar zasekava v finančno stroko. Knjiga ni le gol prevod slovečega izvirnika, ampak J. S. Kocian, vrl hrvatski pisatelj, predelal je marsikaj v njem in seveda tudi popolnil goj z novejšimi in najnovejšimi zakoni. Kdor se hoče poučiti o teh rečeh, ta knjiga bođe mu dobro rabila. Naročila sprejema pisatelj v Budapešti (I. Vár), a naročnina se pošilja tiskarni Julija Pfeiffera v Osieku.

— *Deželni zakonik za vojvodino Kranjsko. Leto 1889.* I. Kos. Izdan in razposlan 7. januarja 1889. 1. Razglasilo c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dné 28. decembra 1888 leta, št. 13504, s katerim se ustanavlja priprežnina na Kranjskem za dobo od 1. januarja do 31. decembra 1889. leta. 2. Ukaz c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dné 31. decembra 1888. leta, št. 3292 Pr., s katerim se prenarejajo §§. 4., 12. in 13. ukaza z dné 9. decembra 1887. leta, drž. zak. št. 30. 3. Razglasilo c. kr. deželne vlade na Kranjskem z dné 31. decembra 1888. leta, št. 3366 Pr., o povišbi naklade na najemščino od stanovališč v glavnem deželnem mestu Ljubljani za leta 1889. do 1898. 4. Razglasilo c. kr. deželnega predsedništva za Kranjsko z dné 3. januarja 1889. l., št. 8 Pr., o razpisu deželne priklike za normalno-šolski zaklad leta 1889. 5. Razglasilo c. kr. deželne vlade na Kranjskem z dne 3. januarja 1889. leta, št. 24 Pr., o pokritji nedostatka pri deželnem zakladu za leto 1889. — II. Kos. Izdan in razposlan 1. februarja 1889. 6. Razglas deželnega odbora vojvodine Kranjske z dne 17. decembra 1888. l., št. 8018. Statut deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem Mestu. 7. Zakon z dne 8. januarja 1887./9. l., veljaven za vojvodino Kranjsko, s katerim se določujejo posamezne preuredbe o postopanju gledé pravic, podvrženih po cesarskem patentu z dné 5. julija 1853. leta, drž. zak. št. 130, odkupu ali uredbi. — III. Kos. Izdan in razposlan 3. aprila 1889. 8. Razglasilo c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dné 16. marcija 1889. l. št. 647/Pr., obsezajoče ukaze, izdane na podstavi zdravstvenega zakona z dné 24. aprila 1888. l., drž. zak. št. 12. — IV. Kos. Izdan in razposlan 6. aprila

1889. 9. Razglasilo c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dné 6. januarija 1889. l., št. 13091, iz leta 1888, s katerim se prenamejajo z razglasilom z dné 8. junija 1872. l., dež. zak. št. 15., in z dné 1. avgusta 1872. l., dež. zak. št. 27., razglašena določila ter se dajo na znanje nova določila o obdarjanji (premiranji) konj. 10. Razglasilo c. kr. deželne vlade na Kranjskem z dné 20. marcija 1889. l., št. 650/Pr., o pobiranji 4°/_one naklade na najemščino od stanovališč v mestni občini Novo Mesto (Rudolfovo) za leto 1889. do vštetega leta 1898.

— *Državni zakonik* v slovenski izdaji. (Dalje). Kos II. Izdan in razposlan dne 26. januarija 1889. 7. Dopustno pismo od 10. decembra 1888, za lokalno železnico (parno žlebovko) od postaje Levovsko-Kleparovske v Levov. 8. Razglas ministerstva za finance od 7. januarija 1889, o omejenji uradnih dnevov podružnice Dunajske velike colnije na Matzleinsdorfskem kolodvoru. 9. Zakon od 14. januarija 1889 o pomnožbi vozil državnih železnic. 10. Ukaz ministerstva za pravosodje od 21. januarja 1889 v tem, kaj kdo potrebuje, da bode nameščen v upravno službo kaznilnic. — Kos III. Izdan in razposlan dne 26. januarija 1889. Razglas ministerstva za notranje reči od 22. januarija 1889, o zavarovalnicah, ki jih je ustanoviti po § 9. od 28. decembra 1887 (Drž. zak. št. 1 od l. 1888) za zavarovanje delavcev gledé kake nezgode, katere teritorialne meje bodo njihovi okrajji imeli in kje bode sedež vsake izmed njih. 12. Ukaz ministerstva za notranje reči od 24. januarija 1889 o obliki in vsebini naznanil o nezdodah, kakeršna je podajati po § 29 zakona od 28. decembra 1887 (Drž. zak. št. 1 od l. 1888., št. 1) o zavarovanji delavcev gledé kake nezgode. 13. Razglas ministerstva notranjih reči v sporazumu z ministerstvom za trgovino in pravosodje od 24. januarija 1889, s katerim se po § 13. zakona od 28. decembra 1887 (Drž. zak. št. 1 od l. 1888., št. 1) o zavarovanji delavcev gledé kake nezgode, naznanja vzorno ustanovilo za zavarovalnice, ki jih je ustanoviti po § 9. tega zakona. — Kos IV. Izdan in razposlan dne 1. februvarija 1889. 14. Ukaz ministerstva za trgovino od 20. januarija 1889, s katerim se po § 52. zakona o zavarovanji delavcev gledé kake bolezni določajo nadzorna oblastva za vršbene bolniške blagajnice zasobnih paroplovstvenih podjetij. 15. Razglas ministerstva za finance od 25. januarija 1889, da se je kralj ogrski colniji Mitroviški razširila pravica, po tem da se je mala colnija I. razreda v Klenaku pretvorila v malo colnijo II. razreda. 16. Cesarski ukaz od 27. januarija 1889, s katerim se na podlagi zakona od 11. februvarija 1881 (Drž. zak. št. 10) o konzularni sodni oblasti v Egiptu, podaljšuje utesnjenje sodne oblasti avstro-ogerskih konzulskih sodišč in delovito prenesenje te oblasti na nova sodišča, ustanovljena v Egiptu. — Kos V. Izdan in razposlan dne 16. februvarja 1889. 17. Razglas ministerstva za deželno bran in ministerstva za finance od 8. januarija 1889, s katerim se daje na znanje, da je občina Leobersdorf dodatno bila vrščena v 8. razred vojaško-najmovinske tarife (Drž. zak. št. 168). 18. Razglas ministerstva za finance in trgovino od 15. januarija 1889, o colnem postopku z nekimi kemijskimi proizvodi. 19. Razglas ministerstva za finance od 24. januarija 1889, da je mala colnija II. razreda preložena iz Bosanča v Buneštje. 20. Ukaz ministerstva za trgovino v porazumu z ministerstvom za notranje reči od 2. februvarija 1889, s katerim se postavlja rok, do kdaj je zdanjim

podpornim blagajnicam pri zasobnih paroplovstvenih podjetjih premeniti pravila zakonu o zavarovanji delavcev gledé kake bolezni ne ustrezajoča. 21. Ukaz ministerstva za pravosodje od 6. februvarija 1889, da se občina in grajščina Lagiewniki odkazuje pod okoliš Podgorškega okrajnega sodišča v Galiciji. 22. Razglas ministerstva za notranje reči od 6. februvarija 1889, o izrecilih izmenjanih s kraljevsko grško vlado o vzajemnem pripuščanju delničarskih družeb in komanditskih družeb na delnice.

Drobne vesti.

(Iz kronike društva „Pravnika“.) Dne 17. aprila je bil zvečer prvi društveni shod v Ljubljani. Zbralo se je 17 članov. Predsedoval je načelnik dr. P a p e ž, ki je najprvo pozdravil navzočne, potem pa podal kratek pregled „Pravnikovega“ razvitka in stanja. Povedal je, da zanimanje za društvo, ki se je pokazalo koj ob ustanovitvi, ni rasti prenehalo, in to je videti najbolj iz števila članov in naročnikov na „Slov. Pravnik, katerih je več in več. Osobito se v tem številu odlikujejo slovenski pravniki, in to — dejal je — je simptom njihove zdrave duševne moči, katera vodi v kulturno napredovanje. Društvena statistika kaže zelo ugodno. Članov in naročnikov je 325 Po proračunu za prvo društveno leto znašajo dohodki 1459 gld., in tega plačajo društveniki 879 gld., a naročniki 580 gld. S številkami je torej dokazano, da je bila presrečna misel, naj se osnuje društvo, ker so namreč po njem dohodki 300 gld. večji, nego li bi bili, ako bi imeli samo 325 naročnikov. Izdatki za društveno glasilo so proračunjeni na 1110 gld., prebitka se torej kaže 349 gld., in bila bi tako dana trdna podstava društvenemu namenu po smislu § 2, a) pravil. A skrbel je društveni odbor tudi za druge namene, ker uže pripravlja prvi zvezek društvene izdave zbranih slovenskih zakonov (§ 2, b) in ker je tudi uže osnoval strokovno knjižnico (§ 2, c), vredno 70 gld., katera se je pred kratkim zdavno pomnožila, ko je sl. društvo „Pravnická Jednota“ v Pragi doposlala svoje publikacije, in ko je poprejšnji lastnik „Slov. Pravnika“, gosp. dr. Moschè, podaril jej lepo število izvrstnih knjig. Le-tó naj bi posnemali tudi drugi, in načelnik bode skušal, da tako pridobi knjižnica še v kratkem od drugih članov in društvenih prijateljev. Z današnjim shodom pa se dopolnjuje tudi namen, izražen pod e) § 2. pravil, tako da čaka rešitve le še odstavek d), ki je zgol finančno vprašanje. Naposled je načelnik izpregovoril še o smrti dra. F. Suppančiča, staroste odvotnikov in ljubeznivega tovariša, in zbor je z njim vred izrazil svojo sožalost ter soglasno pritrtil, da se društvena deputacija vdeleži drugi dan pogreba. Poročilo načelnikovo se je često odobrujoč jemalo na znauje. — Društveni tajnik dr. M a j a r o n je na to predaval o „novem črnogorskem imovinskem zakoniku“ ter za sedaj zlasti podal pregled določil. Več iz tega predavanja v prihodnjem listu. — Tretja točka dnevnega reda bilo je posvetovanje o izdavi zakonov v slovenskem jeziku. Pričelo se je z govorom dra. F e r j a n č i č a, ki je razvijal misel, da nujno treba priročne zbirke, izdane pod avtoritetou

društva „Pravnika“. Glede načina, kako prirediti gradivo, popustil je misel, izraženo v 2 št. društvenega glasila, samo da se naj novi prevodi tesno držé ofi cijalnega teksta. Povprašal je tudi g. Cigaleta na Dunaji o tej reči in dobil pismen odgovor, ki ga prečita. Urednik držav. zak. pravi tu, da je skrbeti za terminologijski slovar, vsaj tak, kakeršna je „nemško-češka terminologija“; ker pa je v to treba mnogo časa, naj se za sedaj najprvo ponatisnejo v priročno zbirko prevodi zakonov, popravljeni po sedanjem stanju slovenščine; on sam bode rad konečno pregledal dotične rokopise, če mu zdravje dopusti, a večjega dela si ne upa lotiti se, pač pa bi izročil društvu svoj novi prevod „grajanskega zakonika“, da ukrene, kaj je popraviti, in da ga potem izdá. Dr. Ferjančič naposled nasvetuje, naj shod izreče društvenemu odboru naročilo, da skrbi za izdavanje slovenskih zakonov, oziroma naj izrečno odobri korake, ki jih je odbor uže storil v tem pogledu. Zbor je temu rad pritr dil, a poprej je bil živ razgovor. Dr. Skofič je razlagal, da ne bo dovolj, držati se ofi cijalno prevedenega teksta; ta ni dosleden in ima več besed za isti pojem; ni nezmotljiv za nas, ker ga ni naredil zakonodavec, samo uraden je, ne pravoten; v meni čnem in trgovskem zakonu je več očitnih, celo stvarnih hib, katerim se nihče ne bo pokoril; treba torej tudi besedilo zakona drugačiti, in ostane naj le toliko ofi cijalno, kolikor je potrebno. Dr. Tavčar naglašá, naj ne odlašajmo zaradi praznih pomislekov izdavanja; čim preje, tem bolje za prakso za sedaj; kasneje naj se žrtvuje več truda in časa s pomočjo jezikoslovcev; uže „Narodna Tiskarna“ je bila sklenila, da bode izdávala zbirke, a sedaj hoče založiti, kakor je uže dogovorjeno z odborom, kar društvo izdá. Govorili so o tem tudi še dr. Majaron, Gogola, dr. Ferjančič, dr. Krisper in Levec, poslednja zlasti o terminologiji. Naposled je bil odobren tudi nasvet dra. Hudnika, da je naprositi slav. deželnega zbora kranjskega in mestnega zastopa Ljubljanskega, da društvu podelita novčne podpore za izdavanje prevodov. S tem je bilo ofi cijalnega shoda konec, in pričel se je prosti razgovor. — V kratkem bode zopet sklican društveni shod.

(Osobne vesti.) Imenovani so: Dvorni svétnik T. Napret senatskim predsednikom najviš. sod. na Dunaji; drž. pravdnik dr. A. Gertscher v Celji viš. dež. sod. svétnikom v Ljubljani; okr. sodnik v Gradiški P. vit. Maffei pl. Glattfort in drž. pravd. namestnik v Gorici Teod. Doliak dež. sod. svétnikoma v Trstu; okr. sod. pristav v Červinjanu Aug. Fiorese pl. Weinfeld dež. sod. pristavom v Trstu; avskultant E. Suppanzigh okr. sod. pristavom v Červinjanu in avskultant Anton Tentor okr. sod. pristavom v Sežani; okr. sod. pristav v Radovljici Fr. Andolšek okr. sodnikom v Ložu; okr. sod. pristava Ant. Frass v Pliberku in dr. M. Bouvier v Velikovci dež. sod. pristavoma v Celovci; avskultant Al Dekleva okr. sod. pristavom v Kozjem; avskultant Jos. Sitter okr. sod. pristavom v Marenbergu; avskultant E. Mertlitsch okr. sod. pristavom v Velikovci; avskultant J. Stepischnegg okr. sod. pristavom „extra statum“ začasno k okrož. sodišču v Celji; avskultant za Štajersko dr. F. Kočevár in avskultant za Solnograško dr. V. K. Supan avskultantom za Kranjsko; vladni tajnik Fr. Kolenc v Celovci okrajnim gla-

varjem na Koroškem; konc. praktikant pri fin. ravn. kranjskem Fr. Geiger fin. koncipistom v Radovljici; vladni konceptni praktikant Jos. Pollak začasnim vladnim koncipistom; finančne straže komisar Jos. Peinitsch višjim fin. str. komisarjem; finančne straže respicijent E. Jakhel fin. str. komisarjem; računski oficijal A. Altenburger računskim revidentom, računski asistent And. Rieder računskim oficijalom in rač. praktikant Fid. Jagodic rač. asistentom, vsi na Kranjskem; davk. kontrolor K. Taučer davkarjem; davk. pristavi Alb. pl. Föderansperg, G. Reven, Jos. Kaučič in T. Kummer davk. kontrolorji; davk. praktikant R. Debelak in A. pl. Lehmann davk. pristavoma.

Premeščeni so: Okr. sodnik Greg. Žeriov iz Loža v Trzič; okr. sodnik J. Püchler iz Trziča v Žužemperk; okr. sod. pristav R. Bratuš iz Kozjega v Pliberk; davk. nadzornik v Pazinu dr. Vl. Globočnik na Dunaj k finančnemu ministerstvu. — Nastanil se je v Sevnici odvetnik dr. A. Kaučič.

Umrle je: dr. Fr. Suppantšitsch, odvetnik in bivši predsednik kranjske odvetniške zbornice v Ljubljani, v 79. letu svoje dobe.

(V zbornici poslancev) je bila prošli teden razprava o pravosodnem etatu. Dne 7. in 8. maja se je napadalo, a tudi branilo slovensko uradovanje. Več o razpravi priobčiti, nam prostor v tem listu ne dopušča.

(Gosp. dr. Ferjančič) je določen članom permanentnega odseka za novi načrt kazenskega zakonika.

(Razpisano) je mesto urednika slovenski izdavi državnega zakonika v c. kr. uredništvu drž. zakonika na Dunaji z dohodki VIII. činovnega razreda. Prošnjiki naj izkažejo dobo svojih let, svoje dosedanje študije ter službe in podvreči se morajo uradnemu izpitu, pri katerem bodo zakone in ukaze prelagali z nemščine na slovenščino in s slovenščine na nemščino. Prošnje je podati c. kr. ministerstvu za notranje reči ali pa c. kr. deželni vladi v Ljubljani najkasneje do dne 6. junija 1889. Izpit bode dne 27. junija 1889. l. pri ministerstvu za notranje reči ali pa pri deželni vladi, pri katerih izmed teh je prošnjik svojo prošnjo podal, in sicer ob 9. uri dopoludne.

(Občnega državljanskega zakonika) v slovenskem prevodu iz l. 1853. se je v c. kr. dvorni in državni tiskarni našlo zadnjič še okolo 100 izvodov po 1 gld. Kedor želi, da ga gotovo dobi, lahko se tudi obrne do gosp. dra. Andreja Ferjančiča, državnega poslanca na Dunaji, kateri nam je to vest poslal in ki drage volje posreduje.

(Malih zastáv) se je v okoliši višjega deželnega sodišča Graškega od dne 1. februarja 1889 naprej zemljeknjižno izbrisalo 5178 v vkupnem znesku 253.402 gld. 85 kr. (Zakon z dne 31. marcija 1875, drž. zak. št. 52 in z 22. junija 1888, drž. zak. št. 115.)

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gl., za pol leta 2 gl.

Uredništvo je v Ljubljani, št. 8 na Bregu; upravništvo pa na Križevniškem trgu št. 7.